

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 6 K,
ZA POL LETA 3 K,
ZA ČETRT LETA
1 K 50 v.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 9 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPIŠOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Volilna reforma za Kranjsko.

Kakor smo prerokovali teden prej, tako se je zgodilo. V seji ustavnega odseka v soboto, 9. t. m., je prišlo do polnega sporazuma med vsemi tremi strankami v bistvenih in poglavitnih točkah volilne preosnove. Prišlo je do tega sporazuma, ker je tako vlada hotela in ker se je opozicija — poslanci narodno-napredne stranke — po navideznem odporu podala. Obravnavalo se je na podlagi načrta, ki ga je bila predložila — vlada.

Nova zbornica bo štela 49 poslancev in 1 virilista, knezoškofa ljubljanskega. Starim trem kurijam se je pritaknila nova — „splošna“ kurija z 11 poslanci, od katerih se je prepustilo S. L. S. 10 mandatov, mestu Ljubljani pa enega. V skupini mest se je pa za to Ljubljani dalo še dva mandata, tako da bo Ljubljana odslej volila pet poslancev.

Po strankah razdeljeno bo torej imela S. L. S. 26, odnosno z virilistom 27 poslancev, potemtakem absolutno večino, ki bo neomejeno odločevala v vseh zadevah, ki ne zahtevajo kvalificirane večine. Gospodarstvo z deželni denarjem je torej v njenih rokah! Nemci ohranijo svojih 11 mandatov, 10 v skupini veleposestva, 1 (Kohejve) v skupini mest in trgov. Od ostalih 12 mandatov, namreč 9 v skupini mest in trgov, 2 v trgovski in obrtni zbornici in 1 v splošni kuriji, se je reklo, da jih bo imela narodno-napredna stranka.

Kakšna je torej bilanca te volilne reforme?

V narodnem oziru neznatna pridobitev — enajst novih slovenskih poslancev in tvorijo Nemci odslej najmanjšo (11) skupino. S tem, da je dobila ena izmed slovenskih strank absolutno večino, je izključena možnost, da bi Slovenci še kdaj rabili Nemce za tvoritev večine; zakaj S. L. S. jih v to svrhu ne potrebuje, narodno-napredni poslanci pa tudi z nemškimi poslanci vred ne morejo doseči večine. Biti bi jih 23 proti 27. To pridobitev je ob dosedanem razporeženju obeh slovenskih strank, da se družijo sedaj ta, sedaj ona stranka z Nemci proti Slovincem, v etično-političnem oziru vsekakor upoštevati.

Razen te pridobitve pa pomenja volilna preosnova še vedno veliko izgubo v narodnem oziru, zakaj Nemci naj imajo v naši deželni zbornici še vedno oni vpliv, ki jim v tej skoro čisto slovenski deželi nikakor ne gre. In od slovenske strani se niti poskusilo ni, zmanjšati ta vpliv;

še več, slovenski odsekovi člani so se brezpogojno vdali zahtevi Nemcev, da se sme o kaki izpremembi deželnega volilnega reda sklepati samo ob navzočnosti 42 poslancev, pa tudi le tedaj, če jih je od teh 42 poslancev tri četrtine za izpremembo. Torej brez Nemcev nikake izpremembe, to se pravi, kurija veleposestva, ki imajo v njej Nemci večino, ostane toliko časa, dokler ne store Nemci nadnaravne žrtve ter denejo sebi vrv za vrat.

Upoštevamo popolnoma, da so nemški veleposestniki le s tem pogojem privolili v volilno preosnovo in ravno tako je upoštevati, da so v tej zahtevi imeli odločnega branitelja v — c. kr. vladi; toda ravno zategadelj, ker je vlada dovolila kranjskim Nemcem to velikansko koncesijo, bila bi dolžnost slovenske večine, da si poprej izposluje od vlade resno upoštevanje v zakonih že zajamčenih pravic slovenskemu narodu, n. pr. notranji slovenski jezik v vseh slovenskih zadevah pri vseh uradih v slovenskih deželah, ali, če ni drugače, za enkrat vsaj na Kranjskem. Tako so pa Nemci čisto poceni sklenili kupčijo.

Proti nemškemu veleposestvu in veleposestniški kuriji sploh nam potemtakem ne preostaja drugega, kakor sistematično prodiranje proti postojankam te kurije. Kupujmo nemška veleposestva!

Zmagovalka iz borbe za volilno reformo je izšla S. L. S. Dobila je svojih deset mandatov, kakor si jih je spočetka bila želela. Okrožja teh deset mandatov sme S. L. S. po svoji volji poljubno razdeliti. Gotovo je, da si jih bo razdelila tako, da v nobenem okrožju zanjo ne bo negotovosti ali celo nevarnosti — dokler slovenski kmet, ki so mu namenjeni ti mandati, tudi v politiki ne postane samsvoj gospodar. Popolnoma pravilno je, da dobi kmet v zakonodavnem zastopu oni vpliv, ki mu gre z ozirom na njegovo številnost zlasti v poljedelski kranjski deželi, z ozirom na njegovo davčno (direktni, indirektni in krvni davek) moč in z ozirom na življensko silo našega kmetkega stanu. Ne samo nadpolovična, ampak dvetretjinska večina vseh poslancev dež. zbora gre in pristojna kmetu.

S. L. S. je mnenja, da je s tem, da je pridobila toliko mandatov več, že na svojem cilju. Za enkrat seveda je, in iz triumfujočih vzklikov njenih glasil zveni, kakor da je samo povišanje števila mandatov bil njen namen.

Nič drugega? Stranka se imenuje slovenska ljudska stranka in demokratizem naj bo najspodnejši temelj njen. Toda prekipeče veselje ob zmagi je dalo pozabiti vsa ta lepa načela. Demokratizem naj ostane lepo demokratizem, mi smo na vrhu! Sedaj je prišla prva preizkušnja, da S. L. S. svojo tolikrat poudarjano demokratično stran praktično izvede. Dobila je 10 novih mandatov, naj jih vsaj deloma prepusti onim, ki doslej niso bili deležni volilne pravice. V rokah imajo razdelitev okrožij za te mandate nobena izmed drugih dveh strank se ne bo upirala temu, ako vseh deset ali recimo samo pet mandatov privoščijo njim, ki so bili doslej izključeni od sodelovanja na upravi deželnega premoženja. Toda čujemo ravno nasprotno glasove. Aristokratski kurijalni sistem hočejo napraviti še bolj aristokratski. Vsi oni, ki volijo v ostalih treh kurijah, naj volijo še enkrat v splošni kuriji. Pluralna volilna pravica! Da bodo preglasovali politične nemaniče, ki bodo v tej kuriji prišli do besede, je umevno. S. L. S. ne postopa niti iskreno, niti politično, ko že v detinski dobi svoje moči noče kar nič več vedeti o splošnosti in enakosti, ki sta bili jedro vseh političnih propovedi v polpreteklem času. Ako je to njena prava barva, prezgodaj jo je pokazala!

Končno narodno-napredna stranka! Podala se je močnejšemu nasprotniku. Vso deželo razen mest in trgov mu je prepustila brezpogojno! Pustila je na cedilu vse one napredne elemente po deželi, ki so se doslej šteli za njene pristaše, tako da le-ti niti več prilike ne bodo imeli, udeležiti se volitev. Umaknila se je za varnejša obzidja kranjskih mest in trgov prepuščajoč svoje pristaše na deželi brezobzirnemu nasprotniku. Kaj to pomenja, tega gospodje v beli Ljubljani niti ne pojmi, in ni jim mari, kakí usodi gredo nasproti učitelji, obrtniki, trgovci in samostojno misleči kmetje po deželi. Kam? Nazaj v tabor tako nesrečnega kakor ne hvaležnega vojskovodje ne smejo in ne morejo. Prepovedujeta jim čast in ponos. Torej kam — o tem naj resno premišlujejo.

Ljubljana dobi tri mandate več, to je vse, kar je mogla izbiti iz volilne reforme narodno-napredna stranka. Čemu so bili obstruirali? To bi bili dobili tudi brez obstrukcije. Z obstrukcijo so hoteli prepričati, da bi kurija kmetških občin dobila v zbornici absolutno večino in da bi oni z nemškimi poslanci vred ne

LISTEK.

Med seboj.

Spisal G. R.

Vračali so se z izprehoda. Spredaj notarski koncipijent Franc Traven, tik njega na levi močni avskultant Matija Steska, za njim slabotni učitelj Seničar in čisto zadaj je obrezoval ravno leščevo šibo rdečebradi pisatelj Andrej Košenina. Visok je bil in suh, pri hoji se je zibal z vsem telesom z desne na levo in z leve na desno in pri govorjenju je vedno mahal okrog s svojimi slokimi in nenavadno dolgimi rokami. Po njegovem še mlademu obrazu je že utisnilo življenje polno gub in jarkov in tudi njegov hrbet je že do čuda upognilo. Na sebi je imel dolgo salonsko suktnjo, ki je segala do tal in se po plečih in kramolcih motno svetlikala, pod njo temnordečo vestjo z belimi gumbi in sive po dolgem odločno progaste hlače. Rezal je zelenje od šibe, strmela nekako zamišljeno vanjo in s sklonjeno glavo, kakor je stopal počasi dalje, je bil videti še daleč bolj upognjen, nego je bil v resnici. Prav kakor vijugast gaber, ki ga je polomila nevihta.

Stopali so skozi gozd. Na desno in levo je raslo še mlado bukovje, pošumevalo enakomerno nad njimi in zginjalo svoje sveže zelene vejevje v rahlo in nekako ohlapno

senco, ki je propuščala na mnogih krajih svetlobo in solne žarke. Skoro črna, mestoma mehka in mestoma z drobnimi koreninami vsa preprežena pot se je vila daleč tja po gozdnati ravnini, se skrivala tuintam za debli in ovinki in prihajala tam daleč zopet na dan peščena in svetla kakor oživljena.

Okrog kresa je bilo. Kmetje so okopavali koruzo, ogrebali krompir in kosili po travnikih prvo mrvo. Po njivah, koder je rasel ječmen, so že čepele čokate in zagorele žanjice, govornice, se smejale in se razvemale za skrivnosti svojih znank in znancev. Ob večerih so letale pozno v noč nad polji in njivami kresnice, obletavale grme kakor drobne lučke, ugasovale nenadoma in zopet vstajale iz njih in jih obdajale z dozdevnim, a nekako čarobnim življenjem.

Za zapadnimi gorami je zahajalo solnce, krvavordeča luč se je razlila preko zelenega bukovja, ki je trepetalo in šumelo v popoldanski sapi. Daleč nekje znotraj gozda je pela sekira, v bližini so krakale vrane in s polja na desni je prihajala vesela pesem mladih žanjic.

Slabotni učitelj Seničar, ki je do tistega hipa pozvižgaval nikomur znane melodije, je nenadoma utihnil, zamahnil s palico po bližnjem grmičevju in izpregovoril s svojim tenkim in visokim in čisto ženskim glasom:

„Včeraj sem vprašal v šoli Ankino sestrico, kaj dela Anka. Rekla je — he-he — da govori o Travnu.“

„Kaj to učiš v šoli?“ — ga je vprašal Steska in se ozrl vanj, kakor bi ga hotel udariti s pogledom.

„Kaj te pa briga!“, se je oglasil za njim z mogočnim glasom Andrej Košenina in ga ošvrknil s šibo po hrbtu.

Kadar se je čutil učitelj Seničar užaljenega, je dobil njegov obraz čisto posebno obliko. Kakor bi razmazal po njem limono, se je vse na vse strani zategnilo. Obrvi navzgor, ustne navzdol, nos se je pobesil, lica so se nekam razblinila, da so bila še daleč puščobnejša kakor ponavadi. In ves, kakor je stopical z drobnimi koraki dalje, ozke hlačice na nogah, prekratek suktnič na sebi in čisto nizek ovrtnik na posebno dolgem vratu, je bil videti, kakor parodija na mlade čase.

Pisatelj Andrej Košenina je pospešil korake, se pridružil prvima dvema in pričeli so govoriti nevaževaje učitelja, ki je sledil jezen in zaljubljen.

„Poglejte“ — je rekel Košenina — „kako je s to žensko! Mlada je in lepa in ker je mlada in lepa, se ji je laskal in prikupoval vsakdo, ki je prišel v njeno bližino. Mogoče je verjela prvemu, ki je govoril iz navade, mogoče pozneje drugemu, ki je imel pošteno nagnjenje in nazadnje mogoče tretjemu, ki je imel nepošteno. Saj je v življenju tako, da človek posluša nauke, a preizkusiti jih hoče vedno sam.“

Traven, ki je šel na sredi, se je nekako prebudil, dvignil glavo in se ozrl v Košenino. Njegov obraz je bil

bili potisnjeni v absolutno manjšino. Tega sadu jim obstrukcija ni prinesla. Ne zadaviti se pustiti, to je bil namen obstrukcije, a sedaj so se pustili zadaviti brez boja. Sklenjeni kompromis je kakor moreča slana poparila pristaše narodno-napredne stranke. Njeno glavno glasilo molči v upravičenem srdcu, le temu in onemu vernemu njenemu pristašu se izvije pridružen vzdihljaj iz prsi: nizzdol, neprestano nizzdol! In tudi tu se čujejo glasovi: Kam, kam sedaj? Pokora za grehe njenih voditeljev, pokora za greh breznačelnosti in neiskrenosti!

To torej je bilanca volilne reforme za deželni zbor kranjski. Nas, ki stremimo za pravim napredkom dela, dela na kulturnem in gospodarskem polju, ne navdaja niti s skrbjo, niti z žalostjo. Ena stopnja je, kamor je v naravnem svojem razvoju morala stopiti kranjska domača politika. Nad to stopnjo jih je še mnogo, ki vodijo kvišku, na svetlo proti jasnemu solncu prave svobode in pravega napredka naroda slovenskega. Naprej!

Občinske volitve v Ribnici.

(Dopis.)

Kakor je že znano širom slovenskega sveta, ki se zanima za ribniško dolino, so se končale občinske volitve za ribniško občino, ki obsega trg in sedem okoliških vasi, s popolnim porazom kandidatov kaplana Orehka. Le ta piše v „Domoljubu“ št. 19 od 7. t. m. doslovno: „Volilni odsek S. L. S. za te volitve je imel še dva dni poprej popolnoma gotovost, da prodre njegova lista na celi črti, razen v I. razredu.“ — In čez dva dni tak polom!!

Orehk in njegovi priganjači so se trudili in potili 5 mesecev ne samo podnevi nego tudi pozno v noč ter obletali vse hiše in lovili kaline. Zgodili so se slučaji, da so se volilci skrivali pred kaplanom. In vzlic silnemu pritisku zmaga naprednih volilcev na celi črti!

V tretjem razredu, ki je bil dozdej izključna domena klerikalcev, je dobila Orehkova lista 19 glasov, napredni kmetje pa 146. Trški volilci tretjega razreda so volili kot en mož okoliške kmete ter s tem jasno pokazali, da ni trg sovražen kmetom, kakor hočejo kmetom na vsak način natveziti različni Orehki, ki se silijo v ospredje v ribniškem župnišču na žalost miroljubnega g. dekana in v preklinjanje faranov — tudi klerikalnih! Prišli smo že tako daleč, da se celo terejalke zgražajo nad pridigami, ki se vrše le še v znamenju hujskanja in politike.

Vsled vednega hujskanja raz prižnico, vsled vedne gonje proti „liberalcem“, kakor imenujejo Orehki vsakega, kdor ne trobi brezpogojno v njihov rog ter se predrzne tudi sam misliti, so se kmetom vendar odprle oči. Večina kmetov je še vedno mislila, da je vera in politika „ena“; ko se je pa pri zadnjih deželnozbornih volitvah s strani farovža agitiralo proti katoliku g. nadsvetniku Višnikarju, katerega so postavili Ribničanje kot protikandidata odpadniku katoliške vere luterš-doktorju Egerju — tedaj je pa tudi med kmeti zavrelo. Uvideli so, kak grozen „švindal“ počenjajo klerikalci trdeč, da se gre za vero. Pred leti polomi v konzumih, prepir neteči kaplani, agitacija za luteranca itd. itd. — ljudstvo uvideva, sicer počasi, a vedno jasneje, da ni nekaj v redu! Pri zadnjih volitvah že ni bilo treba tiste grozne agitacije „liberalcev“, o kateri sanja Orehek v „Domoljubu“. — S. L. S. se je s svojim delovanjem sama ubila v ribniški in dolnjevaški občini.

Orehk se jezi na voditelje Goričevasi, Gorenjevasi, Lipovca itd. ter jih imenuje odpadnike. Gospodu kaplanu zakličemo le: „Lok, preveč napet, počí! — Imenuje tudi v „Domoljubu“ več „liberalcev“ z imeni, seveda same

še bled, še se je poznala na njem prestana bolezen, v temnih in nekoliko vlažnih očeh so ležali spomini na dolge in prečute noči.

„Ti misliš“ — je dejal — „da je ona precej živela. Glejte, jaz sem tako naglo zašel v vse te razmere, padle so name kakor iz neba, ni bilo časa, da bi bil mislil. En sam večer se je zgodilo.“

Tudi njegov glas je bil še slaboten, nekoliko hripav. Avskultant Steska se je smehljaj, gledal v tla in zdelo se je, kakor bi govoril sam zase.

„Ne“ — je odkimaval z glavo — „ne: S tako žensko je križ. Prideš sem, prideš tja, pride oni in pové tako in tako. Tu je bila, to se je dogodilo takrat, nerodna zadeva namreč — kakor stara omara pravim: Tu potegneš predal in se usujejo neprijetnosti iz njega, tam zopet ravnotako in spodaj in zgoraj ravnotako — No, jaz nisem Nehljudov!“

Traven se je skoro vznemiril. „To vem, da je ponekod služila. Ti si občeval z njo svoje čase in pravil si včasih, da so ti spomini nanje prijetni. Kaj je bilo takrat?“

„Nič ni bilo“ — je odgovoril Steska in skoro ironija je zvenela iz njegovega glasu. „Nič ni bilo in mogoče so zato spomini prijetni, ker ni ravno nič bilo!“

Počasi se je mračilo. Od vseh strani je prihajal mrak, videti je bilo, da se plazi izpod grmov, da vstaja

obrtnike in trgovce z namenom, da bi jim škodoval. A „liberalec“, to nekdanje tako strašno ime, ne vleče več. Imenuje med drugim tudi Andreja Podboja, „katerega hiša je bila do zadnjega časa dobra, odkar je pa Andrej zmeraj bolj liberalen, je tam zmeraj več plesa, tam se dobi „Narod“ (ni res!) tam so liberalni shodi“ — (doslovno po Domoljubu!) Na to očitanje vprašamo g. kaplana: Kaj pa je z Vovkom, njegovim (Orehkovim) kandidatom? V njegovi hiši se je na veliki četrtki plesalo, iz Vovkove gostilne švigajo vsako nedeljo razgreti devičarji in drugi „somljeniki“ med dopoldansko službo božjo, čakajoč konec pridige. Seveda, to je kaj drugega, kaj ne gospod kaplan? On je zvest somišljenik S. L. S. — vse drugo je postranska stvar!

V „Domoljubu“, oziroma „Slovencu“ g. kaplan milo tarna, da so napadali tržanje duhovnike na cesti, da je moral gospod somišljenik Lojze Klavs bežati po ovinkih domov itd. No, stvar ni tako resna, to je bilo le bolj za „špas“. Sicer pa, kar ste sejali, to žanjete, prepir ste hoteli imeti in obrnilo se je vse, kar pošteno misli, od vas, tistih par privevkov, kar jih še imate, je pa sram!

Ivoljeni so bili sledeči gospodje:

Odborniki: Za podobčine Ribnice: Podboj Andrej, Ribnica, Lovšin Franc, Goričavas, Ilc Franc, Gorenjavas; za III. volilni oddelek: Henigman Andrej, Lipovec, Ilc Fr., Goričavas, Nosan Peter, Goričavas, Oberstar Ivan, Gorenjavas, Prijatelj Ant., Dol. Lazi, Pucelj Fr., Hervača, Šmole Ign., Otavice; za II. volilni oddelek: Arko Ivan, Ribnica, Burgar Marko, Ribnica, Drobnič Franc, Ribnica, Križman Franc, Ribnica, Lovšin Anton, Ribnica, Pirker Franc, Ribnica, Šilc Franc, Gorenjavas; za I. vol. oddelek: Ančik Josip, Arko Anton, Fabijan Anton, Lovšin Ivan, Tomšič Štefan, Višnikar Franc, vsi v Ribnici in Pucelj Josip, Goričavas. Razen teh prišli so v občinski odbor kot virilisti gg.: J. Klun, Fr. Picek, Anton Rudesch in dr. Anton Schiffrer.

Namestnikom so bili izvoljeni gg.: Bartelj Ignac, Ribnica, Gerčar Viktor, Ribnica, Göderer Peter, Ribnica, Ilc Karol, Goričavas, Juvanc Avgust, Ribnica, Knavs Anton, Goričavas, Lovšin Ivan, Goričavas, Mihelič Franc, Gorenjavas, Petek Ivan, Ribnica, Prijatelj Anton, Goričavas, Spende Anton, Ribnica in Šmole Ivan, Breg.

V soboto, 9. t. m. je imel novi občinski zastop svojo sejo, pri kateri je bil izvoljen g. dr. A. Schiffrer županom, svetovalec pa gg.: Ivan Lovšin sen., Andrej Podboj, Franc Pirker, Marko Burger, Ivan Arko, Franc Ilc (Goričavas) in Franc Ilc (Gorenjavas).

Raz streho občinskega urada je vibrala ponosna trobojnica v znak zmage naprednjaštva proti nazadnjaštvu. Pri seji so soglasno sprejeli predlog obč. svetnika Andreja Podboja, da se naj predlaga občespoštovani tržan g. Ivan Lovšin sen., ki je že nad 35 let nepretrgoma v občinskem starešinstvu, v najvišje odlikovanje.

Novo in zopetizvoljenemu županu je prišel častitav v imenu cele vasi Otavice neki vaščan od tam, tistemu dr. Schiffrerju, katerega slikajo Orehki v blaženem „Domoljubu“ za tako strašnega bau-bau-„liberalca“. Beseda „liberalec“ ne vleče več, nikdo ji več ne verjame, gospod Andrej.

Politični pregled.

Avstrijski državni zbor.

V četrtek je zbornica po daljši razpravi sprejela nujni predlog grofa Kolovrata zaradi zvišanja števila bramborskih rekrutov z 280 proti 136 glasovom. Dvotretjinska večina je bila torej jako neznatna. Ako bi bili prišli socialni demokratje in Malorusi polnoštevilno k seji ali pa če bi bila le dva poslanca več glasovala proti nujnosti,

komaj opažen iz grap in jarkov in se razliva po tleh kakor težek dim. Iz bližnjega trga je odmevalo zvonjenje, troje glasov je bežalo mimo ušes, kakor bi drug drugega lovili.

Ko so prišli v trg, so že gorele po oglih stare petrolejke, neenaki in svetlorumeni zublji so se razživiljali in zopet pomežikavali, kakor bi se jim dremalo.

Stopili so na vrt prve trške gostilne in sedli pod kostanji. Čisto v drugem kotu je sedela družba starih tržanov, govorila vsevpreko in se šalila na nezanimive malenkostne načine.

Košena je pil naglo, kakor bi se mu mudilo. In ko se je vpiljanil, je govoril skoro tiho, nekako pridrušeno kakor človek, ki je žalosten.

„Saj je laž“ — je rekel — „saj je laž! Saj nima razum nobenega posla s srcem. Kdor dela s samim razumom je hinavec, žid, kujon!“

Tudi Steska je mnogo pil, glasno govoril in trkal vsak čas s kozarcem.

„Primeroma tako je“ — je ugovarjal — „a natanko tako ni. Minulost se ne da izbrisati, ne pozabiti. Vse življenje hodi za teboj skrivoma kakor senca. Včasih se plazi že čisto nevidna, a vstane nova luč, in senca je, glej, odločno začrtana in večja od tebe.“

Traven je pil malo, sedel nazaj naslonjen in poslušal kakor v sanjah. Nekaj novega je nosil v svojih prsih,

doživela bi bila vlada poraz, da bi takoj nastala ministrska kriza. Odsotnih je bilo ravno sto poslancev raznih strank. Sedaj seveda vlada gotovo dobi tudi navadno večino za predlog. Veliko ogorčenje je izzval pri Čehih domobranski minister Georgi, ko je odgovarjal na izvajanja češkega radikalca Klofača proti častnikom v tonu, kakršnega se lahko poslužuje v vojašnici, ne pa v parlamentu. Odgovarjala sta mu Klofač in dr. Kramar, ki sta izjavila, da bo vsa zadeva prišla še v delegacijah na razgovor, kjer bodo Čehi obračunali z vojnim ministrom radi njegovega skrajno surovega in izzivajočega nastopa proti Čehom. V nadaljnjem svojem govoru je našteval minister, kake ugodnosti dobi vojaštvo deželne brambe, ako se dovoli zahtevano povišanje rekrutnega kontingenta, in sicer podpiranje rodbin potrebnih rezervistov za časa orožne vaje, dopusti ob zetvi, stalna predčasna odpustitev 500 vojakov itd. — Po glasovanju o nujnosti Kolovratovega predloga se je takoj začela meritorna razprava.

Ogrski državni zbor.

Zbornica stoji pod vtisom ostrih govorov hrvatskih poslancev proti krutemu obsolutističnemu vladanju bana Raucha na Hrvatskem. Dr. Popović je ostro bičal Rauchov vladni zistem in naglašal, da Rauch ni prodril pri volitvah niti z enim svojim kandidatom. Na Hrvatskem se ne spoštujejo več zakoni, temveč se vlada s cesarskimi patenti iz Rauchove obsolutistične dobe. Ob viharjem odobravanju hrvatskih poslancev je zavrnil govornik Rauchova nasilstva proti vseučilišnim profesorjem, dijakom in uradnikom. Z ogorčenjem je slednjič osvetlil Rauchovo delovanje, ki stremi za tem, da označi vsakega neljubega mu človeka za veleizdajalca. Istotako je ostro kritikoval Rauchovo delovanje bivši sekijski šef M. Rojc, ki je končno predlagal, naj se proračun umakne ter se predložita dva ločena proračuna, eden za Ogrsko, drugi za Hrvatsko. Tretji govornik, poslanec dr. Magdič, je posebno krepko zavračal Rauchova sumničenja proti hrvatski koaliciji in zahteval priklopljenje Reke in Murskega otoka Hrvatski. Nato so vsi govorniki izjavili, da odklanjajo proračun.

Gospodarska povzdiga Dalmacije.

Vlada pripravlja veliko akcijo v pospeševanje industrije v Dalmaciji, ki naj bi tam dvignila in izkoristila velike naravne zaklade dežele. Na poziv trgovinskega ministrstva se bo podal v kratkem na informacijsko potovanje v Dalmacijo tajnik dunajske trgovske zbornice, da natanko preišče predpogoje za ustanovitev industrijskih podjetij. Rezultat se bode nato objavil industrijskim krogom, katere se bode skušalo pridobiti za to jako obširno akcijo. Na jesen odidejo v Dalmacijo člani industrijskega sveta in odlični finančniki, da se na licu mesta prepričajo o praktični izvedljivosti vladnih načrtov.

Vnanja politika knezā Nikole.

Ako smemo verjeti vestem, razširjenim v diplomatskih krogih, tvori tajna pogodba med Avstro-Ogrsko in Črno goro eden novih elementov nove faze, v katero stopa balkansko vprašanje. Tajna pogodba je bila sklenjena ob priliki zadnjega poseta prestolonaslednika Danila na Dunaju. Pariški list „Le petit Bleu“ ve poročati celo o podrobnostih te pogodbe, in sicer se je Avstro-Ogrska obvezala, da bode varovala nasledništvo na prestol dinastiji Petrović, da bode dajala vsakoletno podporo kneževi civilni listi in da bode eventualno vstopil knez Nikola v ustroj naše države na ta način, da mu Avstrija podeli naslov kralja Bosne in Hercegovine, Dalmacije in vseh onih dežel, katere si Avstro-Ogrska v bodoče na Balkanu osvoji. Črna gora bode pa

Dalje v prilogi.

nekakšno sveže in mlado in do takrat še nikoli okušeno življenje. Kakor bi padel v dušo val morja in bi se tam zibal in penil in zaganjal kvišku, hrepenel više in više in hotel bogvekam.

„Pijmo“ — je rekel, sam je skušal piti in poznalo se mu je, kako se sili. „Pijmo, zakaj v časih spijo čarodeji. Vse breme življenja vzamejo z ram, tudi nepotrebne skrbi nemudoma uničijo in veselje dajejo za žalost!“

Pozno v noč so sedeli še krog mize in po polnoči so se razstajali.

Ko je šel Traven sam po ulici, je nenadoma pozabil vse opazke prijateljev o Anki. Proti hiši je stopil, kjer je v pritličju stanovala, potrkal na okno in kmalu je prišla k njemu — še vsa vroča in zaspana.

„Kaj govore o tebi!“ — ji je rekel. „In jaz te imam vseeno rad!“

Zdela se je kakor bi se sam sebi čudil. In ona ga je komaj čula. Peljala ga je v uto na vrt in mu sedla tam v naročje.

„Saj sem že imela koga rada“ — je dejala — „a tako še nikogar kakor tebe!“

In privijala se je k njemu in pritiskala svoje ustne na njegovo lice, da je bil omamljen kakor v sanjah.

„Ti boš moja žena!“ — je šepetal, in tako se je prigodilo tisto noč, da je morala biti.

podpirala prodiranje Avstro-Ogrske v sandžak Novibazar, in se obvezuje, da ne stopi v nikakršno sporazumljenje s Srbijo, Italijo in Rusijo brez privoljenja Avstro-Ogrske. Slednjič bode Avstrija tudi podpirala kandidature kneževiča Mirka za guvernerja Makedonije, ako bi se to mesto po predlogu Anglije vstvarilo.

Nova črnogorska prestolnica.

Dne 10. maja je knez Nikola v navzočnosti vsega dvora, diplomatskega zbora in vlade položil v Baru temeljni kamen za novo prestolnico. Pri tej priliki je knez imel govor, v katerem je naglašal, da bode vedno in z vsemi sredstvi deloval na to, da osredotoči v novi prestolnici trgovino in industrijo. Toplo se je spominjal ruskega prijateljstva in poudarjal, da je zadnji obisk v Petrogradu v njem utrdil prepričanje, da car Nikolaj in Rusija nikdar ne pozabita Črne gore. Obenem je tudi izrekel nado, da bode kneževina tudi v bodoče deležna trajne podpore mogočnega soseda Avstro-Ogrske, ki je vedno pospeševala gospodarski razvoj Črne gore. Posebno hvaležno pa se je knez izrazil o Italiji, ki je poslala svoje kapitaliste, kateri so Črni gori zgradili železnice in moderno urejeno pristanišče.

Nemiri na Kitajskem.

V kitajski provinciji Jünanu je izbruhnila zelo resna vstaja, ki ima namen, vreči sedanjo dinastijo. Generalni guverner je brzojavil po vojaštvo in je vlada ukrenila vse potrebno, da se upor zaduši v kali in prepreči eventualno vmešavanje velevladi.

Maroko.

Kakor posnamemo iz najnovejših poročil iz Maroka, bode v boju za maroški sultanat podlegel sultan Abdul-Azis. Svoje prodiranje proti Marrakešu je moral ustaviti, ker mu okolica in mesto nasprotujeta in ker se tudi njegov poveljnik Buchta Ben Bagdadis brani, da bi se vrnil s svojo vojsko v Rabat in od tam spremljal Abdul-Azisa v Marrakeš. Krožijo tudi že govorice, da se je Buchta Ben Bagdadis že napotil proti glavnemu mestu Maroka, Fezu, da ponudi svojo vojsko, ki šteje 7000 mož sultanu Mulej-Hafidu, kateri tudi koraka proti Fezu. Slednjemu se pripravljajo svečani sprejem in je šel mareški paša in mnogo odličnih mož iz Feza in Marakeša Mulej-Hafidu nasproti. Ker se je tedaj ves položaj obrnil na korist Mulej-Hafidu, pričakujejo domačini v Kasablanki, da bo Mulej-Hafidovo poslanstvo v Berlinu od nemškega cesarja kmalu sprejeto, kar bi seveda njegov položaj še bolj utrdilo.

Sploh kaže v zadnjem času Nemčija veliko nagajenje se zopet v maroške zadeve vmešavati in že itak nerodni položaj Francozov v svoje svrhe izkoristiti. Povod za to mu zna dati tudi sledeči slučaj. Francozi so baje, kakor poročajo nemški listi, nekemu Nemcu odvzeli legitimačne papirje od nemškega konzulata in ga opljuvali. Nemci v Kasablanki in baje tudi domačini so zelo ogorčeni nad tem in pričakujejo, da bode nemška vlada izvajala posledice iz tega koraka. Kakor je ta dogodek malenkosten in gotovo tudi pretiran, vendar zna, če hoče nemška vlada, izvajati diplomatski konflikt, ki bo le še poostiril že sedaj neznosne razmere v Maroku.

Dnevne vesti.

Kranjsko.

— **Mestna občina in slovensko gledališče.** Ker se godi slovenskemu gledališču posebno v finančnem oziru vrlo slabo, pričakovati je bilo, da mu merodajni faktorji priskočijo na pomoč. V prvi vrsti je vsakdo pričakoval od ljubljanskega mesta oziroma magistrata izdatne pomoči, ker pride ravno Ljubljana v prvi vrsti pri tem vprašanju v poštev. In res je magistrat po svojem reprezentantu in županu s precejšno emfazo obljubil dramatičnemu društvu podporo, ki bi menda potegnila na mestu slovensko gledališče iz mizerije. Končno pa kot rezultat vsega razpisal je občinski svet službo ravnatelja z letno plačo 7200 K. Imenoval ga bo občinski svet ljubljanski (torej župan Hribar). Ravnatelj mora biti Slovenec. Prednost ima pisatelj, ki pozna praktično gledališče in tehnično stran predstav (torej g. Govekar). Da s tem, če se razpiše službo ravnatelja z bogato plačo, ki naj stopi na mesto dosedanjega neplačanega intendanta, za finance gledališča še ni nič storjenega, bo vsakdo uvidel. Če bo pomagano gledališču s tem, da bo sedaj odločal neomejeno in brezpogojno o njem „veščak“ župan Hribar, je jako dvomljivo. Dramatično društvo se pa lahko razide, ker je postalo popolnoma brezpomembno. Tudi ni sigurno, da ne dobi sedaj gledališče namesto neplačanega intendanta še slabjšega plačanega vodjo, to pa zato, ker se ne bo oziralo na kvalifikacijo, temveč bodo po stari navadi pri našem magistratu odločali familjarni, prijateljski in drugi podobni oziri. Čast tako bridko žaljene Krpanove kobile je torej rešena, in magistrat prišel je zopet na lep način, do nove službe ker je preje sinekur za žlahto in razne protežeje že zmanjkalo. Uboga slovenska Talija!

— **Naši poslanci za pravice slovenskega naroda.** Pred tednom smo v članku „Za pravice slovenskega jezika poudarjali“, da leži rešitev slovenskega jezikovnega vprašanja pri naših državnih poslancih. V zrak s takozvanimi

državnimi potrebščinami, smo dejali, dokler mojemu narodu ne privoščijo najprimitivnejših pravic. Za tako državno potrebnost je šlo v sredo. Vlada je potom nujnega predloga v zbornico spravila zakon za povišanje novinec za deželno brambo za 5000 mož. Da se zakon pripusti k takozvanemu „prvemur čitanju“, treba je dvetretjinske večine vseh navzočih poslancev. Od 516 poslancev jih je bilo navzočih le 416. Odstranilo se jih je torej ravno 100. Od 416 jih je glasovalo za nujnost 280, proti nujnosti 136. Dvetretjinska večina je znašala 278. Samo treh poslancev bi bilo treba, da bi glasovali proti nujnosti in zakon bi bil odklonjen. Vlada bi padla, ministristvo bi moralo odstopiti. Z veliko razburjenostjo so vsi pričakovali izida glasovanja. Glasovali so tudi vsi ministri, ki so poslanci. Klavrno vlogo so igrali slovenski poslanci. Poslanci južnoslovenskega kluba ter štajerski in koroški poslanci slovenskega kluba so se odstranili. Naravnost za pa so glasovali kranjski (klerikalni) poslanci slovenskega kluba. Ali se ne pravi to norčevati iz vsega slovenskega naroda? Mal slovenski narod ne more imeti dosti močnega orožja proti vladi, ali še takrat, kedar jim ga srečen slučaj potisne v roko, ga vržejo v koruzo. Samo trije slovenski poslanci naj bi proti glasovali in danes bi lahko rekli, Slovenci so vrgli vlado in ministristvo, ono ministristvo, ki nam je naklonilo že toliko krivic, kakor ne kmalu katero. Torej proč z njim. Slabše ne more biti, kakor je. Namesto, da bi bili napram vladi, ki ne spoštuje niti naših v zakonu zajamčenih nam pravic, v najostrejši opoziciji, pa se odstranijo pred odločilnim glasovanjem, se hodijo k ministrskemu predsedniku še opravičevati, da ne govorimo o onih, ki so naravnost glasovali za vlado. Kar vemo, kaj je ministrski predsednik odgovoril deputaciji južnoslovenskega kluba. Par lepih, tolažljivih fraz in rešena je bila — vlada. Slabo so branili pravice slovenskega naroda oni, ki jih je ta narod poslal na Dunaj prav zato, da branijo njegove pravice pred nasilnostjo in krivičnostjo vlade napram nam. Ubogi narod, ki te varajo prvi tvoji mandatorji. Kmalu bo zopet prilika, ko bo vlada potrebovala dvetretjinske večine. Ali se bodo naši poslanci izpametovali dotlej? Pa Bog ve, če bo takrat dana tako lepa priložnost kakor je bila minolo sredo, da bi naši zastopniki pokazali vladi, da ne uživa zaupanje od nje sovražnega naroda slovenskega. Narod, pokličite svoje poslance, ki so te izdali, na odgovor!

— **Ljubljanski vodovod.** Iz krogov ljubljanskih davkoplačevalcev se nam piše: Ker dosedanja dovodna cev k rezorvarju ljubljanskega vodovoda ni zadostovala, položili so novo cev. Sicer bi se moralo že pri napravi misliti malo več let naprej; pa pri nas je navada, da se vse vstvari samo za danes. Posavci (iz Kleč, Ješce) so se sedaj obrnili na mestni zastop ljubljanski s prošnjo, da bi se tudi do njih izpeljala stranska cev in bi bili tako deležni dobrote vodovoda. Pogajanja so se zvršila tako srečno, da bo Posavcem ustrezno in bodo dobivali vodo izdatno ceneje kakor pa Ljubljanci sami. Zato ker nosijo ljubljanski davkoplačevalci vse investicijske stroške za napravo in popolnitev vodovoda, morajo plačevati svojo vodo izdatno dražje kakor pa Posavci, ki ne nosijo nobenih stroškov! Kako more to zagovarjati slavni magistrat pred ljubljanskimi davkoplačevalci?

— **Nemška nesramnost.** Nemci nam niti na Kranjskem ne privoščijo kakega zaslužka, vsako najmanjšo drobtinico hoče ta lačna nemška druhal sama požreti in zato ji je vsako sredstvo dobro, samo da more naša podjetja in naš narod sramotiti in blatiti pred svetom. Tako so zopet nemški listi, na čelu jim denuncijantska graška „Tagespost“, porabili obisk Angležev v Postojni v svoje nesramne svrhe. Predzadnje sredo je namreč obiskalo 90 Angležev postojnsko jamo. Pripeljali so se s posebnim vlakom, obstoječim iz 6 voz prvega razreda. Neki dopisnik se v graški „Tagespost“ pritožuje, da so obedovali v slovenskem „Narodnem hotelu“ in dolži angleško svetovnoznano tvrdko za prirejanje potovanja Th. Cook, da ni dovolj — nemška. Edini odgovor na tako predrzno provokacijo bi bil bojkot nemških tvrdk, potem bi pač hitro nehali s takim hujskanjem.

— **Nemška predrznost.** Nemški „napredni“ poslanci iz Štajerskega, Koroškega in Kranjskega so izročili ministrskemu predsedniku „spomenico“, v kateri opisujejo narodne izpade in poseganja Slovencev v nemško področje. V tem nad mero nesramnem pamfletu ali spomenici, kakor jo imenujejo, opisujejo ti čudni agentje vsenemštva ogorčenje, ki se je baje polotilo vsega nemškega prebivalstva vsled neprestanega prizadevanja Slovencev priboriti svojemu jeziku čedalje večjo veljavo v državni upravi. Ministrski predsednik je spis sprejel in gospodi obljubil, da bo vso stvar natanko proučil. Njegova dolžnost bi pa bila, gospodom njih pamflet vrniti z resno pripomnjo, naj „nemško napredni“ gospodje zbijajo pač svoje neslane šale med sabo, naj si pa ne drznejo več s podobnimi stvarmi nadlegovati načelnika avstrijske vlade, kateremu je le predobro znano, da je resnica njih trditvam naravnost nasprotna in da če se govori o ogorčenosti, je mogoče govoriti samo o ogorčenosti zatiranega slov. naroda.

— **Sokolstvo.** L. 1912. bo VI. vsesokolski zlet v Pragi. Nameravajo tudi prirediti sokolsko razstavo v širšem obsegu. — V češkem sokolstvu sistematično širijo agitacijo za a-bstinenco in za boj proti alkoholu in nikotinu. Ne bilo bi napačno, tudi v slovenskem sokolstvu vsaj pričeti o čem enakem; kakor bi bilo sploh potrebno postaviti slovensko Sokolstvo na — sokolsko podlago. — Na olimpiado v Londonu pošlje češko sokolstvo dva izmed najboljših telovadcev br. Erbena in br. Čada, oba zmaga valca v mednarodni tekmi na lanskem vsesokolskem zletu v Pragi. V Londonu nastopita v tekmi posameznikov. Tekme se udeleži 2000 telovadcev pripadajočih 20 narodnostim. Londonski „stadium“ (telovadišče) bo izmed najgrandioznejših dosihmal poznatih stavb. V „stadium“-u je posebno dirkališče za kolesa in motorje ter basin za tekmo v plavanju.

— **Odborova seja „Matica Slovenske“** dne 13. maja t. l. — Predsednik javi, da bo občni zbor dne 25. maja ob 8. uri zvečer. Zemljevid bo izdelan do sredine avgusta t. l. — Ekscerpiranje Pleteršnikovega slovarja, glavna priprava za izdaje tehniškega slovarja, bo dovršena do konca oktobra. Pravdo z g. prof. Jesenkom radi Knezovih delnic „Narodne tiskarne“ je „Matica“ v drugi instanci izgubila, a je sprejela ponujeno ji poravnavo; g. prof. Jesenko prepušča „Matici“ tožno vsoto 1110 K ter plača svoje stroške. Sprejme se nekaj rokopisov, drugim se določijo ocenjevatelji. Na podlagi došlih ofertov se določijo tiskarne za tisk publikacij, za katere je bil razpisan natečaj; za eno knjigo se naknadno razpiše natečaj. Za tekoče leto je plačalo članarino že 781 članov, na novo jih je pristopilo 84 in en ustanovnik.

— **Opekarna z električnim obratom v Gameljnih.** Kakor že zadnjič omenjeno, oplodila se je naša domača industrija zopet z novim podjetjem na Gorenjskem: nova opekarna z električnim obratom v Gameljnih. Obsežna zgradba stoji v takozvanih „Brezovcih“, v prijaznem doliču pod Rašico, blizu okrajne ceste med Sred. in Gor. Gameljni. Material za opeko je bil v Gradcu preizkušen in spoznan kot material prve vrste; uporaben je tudi za izdelovanje peči in drugih sličnih predmetov. Količina izbornega materiala obsega vso bližnjo okolico in se razteza celo daleč in visoko v Rašico. Stavbeni prostor napaja več izvirkov; vir „Prdež“, kateremu se pripisuje tudi zdravilna moč, se nahaja tik pred opekarno. Oče podjetja, oziroma prvotne ideje, je bil g. Fr. Juvan, lastnik valjčnega mlina v Sred. Gameljnih. Nameraval je zgraditi opekarno v manjšem obsegu. Pozneje pa sta se mu pridružila še gg. Jeras (zuana gostilna pri Šraju v Dol. Gameljnih) in Mally (posestnik in občinski svetnik v Ljubljani). Z združenimi močmi teh podjetnih mož je iz prvotno nameravane navadne opekarne nastalo podjetje, ki zavzema ne samo prvo mesto gorenjskih podjetij, ampak tudi odlično mesto med tostrokovno industrijo na Kranjskem. Električna moč, opravljajoča glavno delo obrata, je izpeljana iz bližnjega potoka Gameljšice, in sicer od valjčnega mlina g. Juvana. Skoro neverjetno je, koliko gonilne moči ima ta nezdevno skromna Gameljšica v sebi. Nič manj nego pet žag in blizo trinajst mlinov goni v komaj uro hoda dolgem teku. Pa pravijo, da bi se dala še za kako večje podjetje uporabiti, če bi se odkupilo nekaj manjših mlinov. Novi opekarni nudi Gameljšica 30 konjskih moči. V novi opekarni se bo dobila po jako ugodni ceni: strešna in zarezana opeka, opeka za tlakovanje in zidanje; pozneje tudi takozvani „Pressiegel“, t. j. pod velikim pritiskom izdelana opeka, ki se rabi pri zgradbah v naravnem slogu. Izdeluje se lahko 7—11.000 kosov opeke na dan; peč pa je zmogla žgati do 8 milijone kosov na leto. Podjetje uporabi sedaj 40—60 delavcev. Naslov podjetja: Mally & dr. opekarna v Gameljnih. Pisarna se nahaja v Ljubljani, Resljeva cesta 2. — Pozdravljamo to novo domače podjetje in želeč mu obiliga vspeha, ga splošno priporočamo, zlasti še našim somišljenikom!

— **Dvoje slavnosti v Gameljnih.** Pretečeno nedeljo sta se vršili v Gameljnih dve slavnosti; obe ob veliki udeležbi domačinov in oddaljenih izletnikov. V Dol. Gameljnih so praznovali cerkveno slovesnost v podružnici sv. Lenarta. Ob 4. uri popoldne pa se je v Sred. Gameljnih vršilo blagoslovljenje nove opekarne. Vsa opekarna je bila primerno svečano okinčana z zelenjem in slovenskimi trobojnicami. Že pred določeno uro je mnogobrojna množica čakala slovesnega akta blagoslovljenja. Ta za celo okolico znameniti akt je izvršil domači župnik preč. g. Lesar iz Šmartna, z vznesenim, namenu in pomenu primernim nagovorom. Gospod govornik je med drugim novo podjetje označil kot veseli kulturni napredek v prid in blagor za vso okolico. Po nagovoru se je vršilo blagoslovljenje. Nato so pričeli stroji svoje delovanje za poskus, čemur je sledila množica z napeto pozornostjo. Zaključujemo svoje poročilo po besedah g. župnika: „naj bi cel okraj imel blagoslov od tega novega podjetja!“

— **Predrznost nemškega postajenačelnika na Jesenicah.** Učitelj Zihlerl na Jesenicah je dne 7. t. m. na javnem koncertu priložil zausnico znanemu denuncijantu Wallandu. Načelnik jeseniške postaje

Koller je nato v službeni obleki naskočil Zihlerla in povzročil pretep. Res lep načelnik, kateremu pa gotovo ne izostane nagrada od pangermanskega ministra Derschatta.

— **Imenovanje častnih občanov v Trziču.** Pri občinski seji dne 12. t. m. je nemška večina zopet imenovala več častnih občanov; imenovanje pa se je izvršilo tako hitro in nedoločno, da slovenski odborniki niso razumeli ne imen, ne število kandidatov za častno občanstvo. Kakor se čuje, se bode slovenska manjšina iz tega vzroka na pristojno oblast pritožila. — Značilno pa je pač za toli hvalisano tržiško nemštvo, da si mora na ta način pomagati in si skuša z imenovanjem častnih občanov, ki bi skoraj gotovo sami prišli v zadrego, če bi se jih vprašalo, kaj so storili za Trzič, še nekaj časa umetno vzdržali svojo nadvlado. Toda tudi tukaj pridemo v najkrajšem času do veljave in potem malo posvetimo v Augijev hlev nemškutarskega gospodarstva v Trziču.

— **Nemška šola v Trziču.** Nemški šolski kuratorij je ustanovil nemško enorazrednico, ki bo nastanjena v Klofutarjevi hiši v Trziču. Nastavljena bo učiteljica Borolotti.

Štajersko.

— **Ustaeovni občni zbor telovadnega društva „Sokol“ v Šoštanju** se vrši dne 24. t. m. ob 3. uri popoldne v kavarni hotela „Avstrija“ v Šoštanju.

Pripravljalni odbor.

— **Kot skrajno narodno zanikrnost** se mora ožigosati postopanje onih slovenskih trgovcev, ki vodijo svoje knjige in svojo korespondenco s trgovskimi trgovci v nemško, če prav to store v dobri nemščini, kot pravo hlapčevsko klečoplastvo pa moramo smatrati, če opravlja tak posel slovenski trgovec, ki nemški ne zna dobro. Da bodo čitatelji videli, kako se tako pismo glasi, navajamo trgovsko pismo trgovca v največjem industrielnem kraju na Spodnjem Štajerju, ki se tako glasi (natančen prepis): Herr N.! Herr: Ich gebie Ihnen beekant, das kan ich nicht, ject die Ware auslesen, zwar ich hab fon alen zeiten auf einmal ware beckomen fon Triest, fon Ihnen, und fon Wien, und ales beider, Nachname, mich ist das lat, aber ich kam nicht helfen, ich bitte Ihnen, wen wolens Sie Nachname nachlesen, tan übernem schon Ware und weri ich Ihnen um 30 tagen zalen wen sein sie mit deren fersprechen einferstanten, dan gebens gleich beider Südban in Marburg bekant und mich. N. — Rdečica sramu mora politični vsakega količkaj zavednega Slovenca, če bere tako kolobocijo, uprav satansko zadoščjenje pa navdaja spodnještajerske renegate, ko vidijo take sadove proslule nemške kulture.

— **Nemške denunciacije.** Južnoštajerska poslanca Markhl in dr. Hofmann-Wellenhof sta si zadnje nedelje na shodu v Gradcu zopet privoščila veselje, da sta po svoji stari navadi zasramovala slovenski narod, naše uradnike, naše šolstvo, sploh vse, kar je slovensko, vrhutega pa sta ta dva poštenjaka še na prav pobalinski način denuncirala slovensko uradništvo. Posl. Markhl je slikal v najtemnejših barvah „žalostni“ položaj spodnještajerskih Nemcev, katerim ne grozi nevarnost samo od slovenske strani, nego tudi od „jugoslovanskega panslavizma“. Že to je prav pristna denunciacija, vendar ker je splošna in tako neumna, nam ne more dosti škodovati, veliko bolj umazana in podla je pa ona, ki se tiče predstojnika ljubljanskega okrajnega sodišča, g. sodnega svetnika Einspielerja. Označil pa je g. Hofmann-Wellenhof imenovanega gospoda tako-le: „Nekaj dni po debati v proračunskem odseku sem dobil velik poštni paket, v katerem se je nahajala tale slika: v sredi gospod predstojnik in okoli njega njegovi zvesti podložniki. Pri sliki je bilo pismo v katerem se gospod deželnosodni svetnik zafrkljivo zahvaljuje, da sem se ga spominjal; obenem se pripominja, da se lahko po tem prepričam, da on ni rjoveč lev, ampak pohlevno, ponižno jagnje. To postopanje sem napram justičnemu ministru dr. Kleinu označil kot brezaktnost in skrajno neokusnost.“ Da je ta pošiljatev, o kateri govori dr. Wellenhof, apokrifna, o tem gotovo ne bo nihče dvomil, in dr. Wellenhof gotovo sam najbolje; politična strast pa in naravnost blazno sovraštvo štajerskih poslancev napram Slovincem pa tako vpliva na sinove nemškega „Edelvolka“, da pozabijo tudi najnavadnejši takt in se poslužujejo tudi najpodlejših sredstev, samo da nam zamorejo škodovati. Zapomnili pa si bomo ta slučaj, kadar bodo Nemci nam očitali, da denunciramo nemške uradnike, ako zahtevamo, da ne gazijo zakonov, ki nam jamčijo enakopravnost.

— **„Nezaščitena nesramnost“ slovenskih gimnazijcev.** Celjska „vahtarica“ čaka na vsako priliko, da obgrize kakega Slovence kakor pes na kost. Zadnje sredo se je zakadila v slov. gimnazijce, ker so baje v terek nosili narodne trakove, prišedši z izleta v Hrastnik. Ali je celjsko nemštvo tako trhlo, da mu je nekaj slovenskih na-

rodnih trakov nevarnih? Ali pa so celjski Nemci tako otročji, da se dajo event. od tako mladih fantov izzivati? Mi ne branimo nemškimi gimnazijcem kazati svojo narodnost (in to ti v polni meri store) zahtevamo pa za naše dijake isto prostost. Sicer pa se pametni pretežni del celjskega meščanstva nad takimi stvarmi ne razburja; ostalih par renegatskih hujskačev po poklicu pa skoraj ni vredno upoštevati.

— **Steklarna v Ribnici na Pohorju** je prišla pred kratkim v slovenske roke. S tem bo uničeno gnezdo nemškutarije v Ribnici.

Koroško.

— **Od koroških nemških sodnikov** so se šli učiti pravosodstva ljubljanski nemški sodniki, ki — mimogrede omenjeno — tvorijo vodstvo kranjske deželne sodnije, dr. Wagner, Luschan in pa sodni „odvetnik“ dr. Egger. O tem „izletu“ je poročala v edni zadnjih številki tudi naša „Laibacherica“, in sicer tako, kakor bi se bili zgoraj omenjeni gospodje kar slučajno našli s svojimi pangermanski bratci ob vrbskem jezeru, kamor so jih bili slednji povabili. Med tem pa, ko nemški državni uradniki vseh kategorij prirejajo po Koroškem in Štajerskem demonstrativne shode, so pa naši odvetniki — o naših sodnikih niti ne govorimo, kajti izmed teh je dosedaj v narodnostnem boju samo eden šele napravil častno izjemo in se ofenzivno zavzel za pravico slovenskega jezika v pravosodju — niti ne ganejo in spe spanje pravičnega, ne meneč se za to, da nam tuji grabijo kos za kosom naše lepe dežele. Kaj ni v naših vrstah res nič več od-pornega duha proti takemu nemškemu nasilju?!

— **„Schulverein“ podkupil slovensko občino na Koroškem.** Krajni šolski svet v Ziljski Bistrici je sklenil, da sprejme od „Schulvereina“ 3000 K podpore. Seveda bo za judežev denar tamošnja dvojezična šola-trirazrednica odvisna od tega ponemčevalnega društva. Šola se mora zavezati, da ostane v njej za vedno nemščina učni jezik. Na ta način bi izgubili najvažnejšo utrakvistično šolo v zapadnem delu Koroške. Če pa pade Ziljska Bistrica, padejo bržčas ž njo vsi Ziljski Slovinci, ki so že sedaj ločeni od ostalih slovenskih Korošcev po Podklostru in Zilici. Ta dva kraja pa sta člena nemške verige, ki vodi od Beljaka proti Trbižu. Severno od Ziljske Bistrice leži Čojna Noč, ki je tudi precej ponemčena. Od tukaj pelje cesta v čisto nemške Rute in Plajberg. Zato je Ziljska Bistrica Nemcem prav zelo na poti, dokler je slovenska. Če bi postali njeni gospodarji, so najvažnejši kraji med Karavankami in Dobračem v njihovih rokah in bi bila s tem zapečaten usoda 10.000 Slovincem. Pri zadnjem ljudskem štetju je bilo v tem kraju poleg 695 Slovincem samo 16 Nemcev. Žalostna resnica je, da Slovinci na Koroškem nazadujejo. Zato je pač že skrajni čas, da se postavimo z vsemi silami v bran nasilnemu potujčevanju.

Primorsko.

— **Slovensko učiteljsiše v Gorico!** Kakor se čuje, se je vlada vendar odločila, da premesti slovensko učiteljsiše iz Kopra v Gorico, laško pa v Gradišče ob Soči. Ako se to zgodi, potem se izpolni ena najnujnejših zahtev primorskih Slovincem in se obenem napravi konec nezdravim in za Slovence skrajno sramotnim razmeram v Kopru. Pribijemo pa z nova, da v Gorico in edinole v Gorico mora priti slovensko učiteljsiše. Vsak drugi kraj je izključen. Kajti edinole v Gorici zamore propevati večji učni zavod, v tem narodnem in geografskem središču goriških Slovincem, kjer je polovica prebivalstva slovenska in vsak drug kraj na Goriškem mora odkloniti in bode tudi slovesno odklonil vsako mešetarenje in usiljevanje. Ako bi se pa vdali, da bi postavila vlada učiteljsiše v kak naš trg na deželi, potem bi Lafi s pomočjo vlade kmalu pregnali iz Gorice žensko slovensko učiteljsiše, in kadar bi se delila gimnazij in realka, bi nas pognali zopet na deželo, češ, kakor s slovenskim učiteljsišem, tako mora biti z drugimi slovenskimi srednjimi šolami.

— **Sulverajnska šola v Škedinju** se misli razširiti v trirazrednico. Sezidati si nameravajo tudi novo poslopje. Plačevanje voditelja je prevzela država. Kdaj se neki podržavi slovenska sola pri Sv. Jakobu v Trstu?

— **Kraško vinarsko društvo v Tomaju** priredi dne 17. maja ob 10. uri dopoldne vinarski shod. Spored: 1. Pozdrav predsednika. 2. Kake vrste trt naj sadimo in cepimo po Krasu, poroča g. Anton Štrekelj, vodja dež. kmet. šole v Gorici. 3. O zboljšanju kletarstva na Krasu, poroča g. Josip Štrekelj, dež. poslanec v Komnu. 4. Kako pospešiti prodajo terena, poroča g. Franc Gombač, vinarski komisar v Ljubljani. 5. Slučajnosti. Vinska poskušnja in semenj. Dne 16. maja ob 3. uri pop. sestane se posebna za to ustanovljena komisija za odlikovanje vin. Dne 17. maja v nedeljo ob 1. uri pop. se otvori vinska poskušnja z vinskim sejmom, ki traja do 7. ure zvečer. Dne 18. in 19. maja nadaljuje se ista od 9. ure zjutraj do 7. ure zvečer.

* **Siczynski v ječi.** Miroslav Siczynski, morilec gališkega namestnika grofa Potočkega, se v nekem pismu pritožuje svojemu zagovorniku dr. Rodeju, da ima v ječi tako slabo hrano, da mora stradati. V začetku preiskovalnega zapora se mu je sicer dovolilo, da si sme trikrat na

dan kupiti priboljšek k hrani v skupnem znesku za — eno krono. Ker je pa nekemu tovarišu podaril cigareto, odvzela se mu je ta dobrota in Siczynski je sedaj navezan samo na jetniško hrano, ki je pa tako slaba, da povzije samo kruh in enkrat na dan porcije leče. Po preteku 8 dni se mu je zopet dovolilo, da si sme hrano izboljšati. Siczynski podarja v pismu, da se radi tega ni hotel nikomur pritožiti, prvič ne zato, ker bi mu itak nič ne pomagalo, in pa radi tega, ker bi šovinistični Poljaki sklepali iz tega, da hoče s stradanjem doseči prostost.

* **Bombe proti pruskim Poljakom.** V Poznanju na pruskem Poljskim so imeli Poljaki dne 27. aprila zvečer v „hotelu de France“ veselico, katere so se udeležili vsi zavedni in odlični poznanjski Poljaki. Opolnoči pa, ko je priklopelo veselje do vrhunca, je nekdo odzunaj zagnal proti vходу bombo, katera je z velikim hruščem eksplodirala, razbila vrata in eno okno, in neko damo znatno ranila; dva pasanta sta bila vsled detonacije vržena ob tla in zadobila lahke poškodbe. Tak sad je torej rodilo brezmejno fanatično društvo „hakativstov“; isti Nemci, kateri sedaj, ko je član zatiranega maloruskega naroda umoril najhujšega sovražnika svojega rodu, niso mogli najti dovolj besedi, da bi izrazili svoje ogorčenje nad „ruskim“ atentatom, pa molče kot grob o zakotnem napadu na udeležnike poljske veselice, kjer je le srečni slučaj hotel, da ni brezvestni napad zahteval več nedolžnih žrtvev.

Rojaki!

„Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju“, ustanovljeno ob vladarski štiridesetletnici l. 1888., slavi letos dvajsetletnico svojega obstanka.

Tiho in brezhrupno bo to slavlje, kakor je tiho delovanje tega prepotrebnege društva. A to slavlje naj bi bilo vsaj povod, da bi se ga rojaki v domovini in drugod spominjali z obilnimi darovi v izdatnejši meri. Vemo sicer, da je narodni davek ogromen, a pomisliti je treba, da skrbi naše društvo za najboljše, za našo mladino, za našo bodočnost.

V vseh strokah nam nedostaja duševnih delavcev in na merodajnih mestih se čisto izgovarjajo, da ni potrebnih moči na razpolaganje, ako zahtevamo, kar nam gre. A marsikateremu visokošolcu upade pogum, da opeša in omaga malo pred ciljem, kergaje potlačilo in oslabilo uboštvo. Zakaj poleg vseh težkoč, skaterimise borijo slovenski visokošolci, poleg preziranja s strani drugorodnih tovarišev in poleg zapostavljanja od strani višjih je uboštvo najhujši sovražnik, ker slabi duševne in telesne sile.

In ubožna ter potrebna je pretežna večina slovenskih visokošolcev! Vsak mesec trka 70 do 80 prosilcev na naše duri in odbor je včasih v največji zadregi, ker bi rad pomagal, pa ne more, ker so mu prepričlo odmerjeni denarni pomočki. S strahom opazujemo, kako se od leta do leta krčijo dohodki, draginja v velikem mestu pa je vedno večja.

Zato se obračamo danes do vseh rojakov z iskreno prošnjo, naj se nas v obilni meri spominjajo za naš jubilej. Zlasti pa pozivljamo vse tiste, ki so svoj čas uživali dobrote našega društva, naj se spomnijo tistih časov in naj se oddolžijo vsaj deloma, ker tako pomagajo drugim, da dosežejo svoj cilj. Okolo 1500 poročil in položnic smo razposlali v Božiču; kdor se še ni odzval, naj poišče položnico in jo vporabi ali pa naj pošlje svoj prispevek na naslov društva, ki ima svoj sedež v pisarnici blagajnika g. dr. Kl. Seshuna, dvornega in sodnega odvetnika na Dunaju, I. Singerstraße 7.

Odbor podpornega društva za slovenske visokošolce.

Ker to važno in prepotrebno društvo slavi svojo dvajsetletnico, bode naš list izvanredno prejemal in objavljaj prostovoljne prispevke, namenjene „Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju.“

Uredništvo in upravništvo.

Gospodarstvo.

„Zveza slovenskih zadrug“ je imela minuli teden v „Mestnem domu“ svoj občni zbor. Zastopanih je bilo od 90 članic 61. Dr. Žerjav je poročal o uspehih in namenih zveze. Ivan Rožman je poročal o splošnem stanju zveze in o denarnem prometu. Iz tega poročila povzamemo, da je znašal denarni promet v teku polletnega obstoja zveze 4.800.000 K. Zveza šteje 90 zadrug, med njimi 59 posojilnic (21 sestava Schulze-Delitzsch, 38 zadnji čas ustanovljenih Raiffeisenovk); ostala so gospodarska društva (7), mlekarke zadrug (12), 2 vinarski zadrugi, 1 vodovodna, 2 tiskarni, 1 konjerejska zadruga itd. Štiri zadrug so v registraciji na trgovskem sodišču v Trstu, 6 pa v Ljubljani. Po deželah razdeljeno je članic na Kranjskem 63, na Primorskem 27. Za časa denarne krize je zveza dajala posojila največ po 5½ odstotka, kar je bilo mogoče

le s pomočjo „Kmečke posojilnice“. Revizije, ki naj bodo natančne in poučne, vršila bo zveza po tri dni brezplačno. Dosedaj izvršene revizije, — do katerih pa zveza še nima pravice, — niso pokazale posebno velikih napak v poslovanju. V bodoče posveti zveza vso pozornost blagovnemu prometu, ustanovi po potrebi podružnice, stopi v poslovno zvezo z bankami, ustanovi lastno glasilo ter razširi delokrog na Dalmacijo. V odbor in nadzorstvo so bili voljeni tudi zastopniki izvenljudbanskih članic, tako iz ljubljanske okolice g. Tribuč, z Goriškega Mrmolja in Andrej Gabršček, Istrani Dominco iz Kopra, Pečarič iz Pobegov in Kuret iz Riemanj, potem nekaj Gorenjcev in Dolenjcev. Pravila so se premenila v smislu zakona, da bo mogoče doseči avtorizacijo za revizijo. V pokritje upravnih stroškov bo treba 20.000 K.

Tržno poročilo.

Denarni promet.

Dunajska borza. Z ozirom na državne investicije se je borza pečala posebno z dvema kategorijama industrijskih vrednot, in sicer s produkcijo železa in z akcijami onih podjetij, ki dobavljajo za državo. Vendar se pa železne vrednote niso mogle popolno vzdržati, ker so se raznesle govorice, da se v zbornici pripravlja agrarna interpelacija proti železniškim družbam. — Notirale pa so kreditne akcije 632—, ogrska kreditna banka 746.50, bančno društvo 521.75, zemljiška banka 431.75, državne železnice 694.35, lombardi 135.25, alpinske montanske akcije 658—, ruska renta 95.45. Mesečni eskompt neizpremenjen, bančna obrestna mera 4½%, privatni diskont, 4 daljši 4½ do 5½%.

Promet s pridelki.

Z ozirom na trajno dobro vreme se vobče pričakuje, da se bode razvoj setev normalno razvil. Navzlic temu pa se niti v pšenici niti v rži niso ponudbe pomnožile, ampak so še vedno pomanjkljive. Temu vzroku je tudi pripisati dejstvo, da so cene tem pridelkom še vedno precej visoke. Za rž je prišlo nekaj naročil iz province, oves in koruza sta notirala nespremenjeno.

Cene za vsakih 50 kg so notirale ab Dunaj:

Pšenica, tiška 76 do 79 kg K 12.45 do K 12.85, slovaška 77 do 81 kg K 11.80 do K 12.38; nižeavstrijska in moravska, K 11.60 do K 11.90.

Rž, slovaška 72 do 75 kg K 10.70 do K 10.95; peštanska 72 do 75 kg K 10.65 do K 10.90; avstrijska 72 do 75 kg K 10.70 do K 10.95; ogrska 72 do 74 kg K 10.60 do K 10.85.

Ječmen slovaški K 7.40 do K 8.60.

Koruza, ogrska K 6.45 do K 7.15.

Oves, ogrski izjemne vrste K 8.10 do K 8.45; prve vrste K 7.85 do K 8.10.

Špirit kontingentira prompt ab Dunaj K 62.40 D, K 62.80 Bl.

Repno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 97— D, K 98—.

Laneno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 67.75 do K 68—.

Petrolej vsakih 100 kg: kavkaško rafinirano brez soda, prompt ab Trst, transito K 11.50 do K 12— B.

Meso. Cene za kilogram so sledeče:

goveje meso prednje K 0.68 do K 1.52

„ „ zadnje „ 0.88 „ „ 1.70

telečje „ „ 0.50 „ „ 1.70

svinjsko „ ogrsko „ 1.36 „ „ 1.60

ovčje „ „ 0.72 „ „ 1.20

Mast za vsakih 50 kg: domača, svinjska, s sodom prompt K 68— D, K 69— B ab Dunaj.

Loj, prompt K 33.50 D, K 34— B ab Dunaj.

Slanina, bela brez zaboja prompt K 58— D, K 59— B ab Dunaj. Cena nespremenjena.

Sladkor, v kockah za 100 kg: brutto K 79.25 B K 80.25 B, kristalni sladkor prompt K 69.50 D, K 70—, ab Dunaj.

Kava, za vsakih 50 kg: Santos Good Average B 47— D; K 48— B; Santos Perl Good K 51— D; K 52— K prompt od Trsta. Tendence mirna.

Glasovi odvetniških in notarskih uradnikov.

Naša brošura.

(Konec.)

Sicer pa naj se mi nikar ne hodi s trditvami, da so bili stari odvetniki idealnejši od novih. Naj se le pregledava poslovanje po starih sodnih redih, pa se gotovo pride do prepričanja, da je tam mnogo več obrti in skoro sama obrt, in da nasprotno ravno moderno življenje za-

hteva tudi idealnejšega odvetnika, seveda odvetnika, ki ne odklanja od sebe vseh danih predpogojev socialnega življenja, marveč stremi le po tem, da se krivice socialnega življenja odpravijo, in da tudi pri izvrševanju svoje obrti čuti vso neenakost razredov in krivice, ki iz tega izvirajo, in posebno naj odvetnik nikdar ne pozabi videti obrt v izvrševanju sodstva in delati na to, da sodnik idealno vrši svojo nalogo. Morda je ravno največja krivica dandanašnjega odvetništva to, da od sodnika v prvi vrsti ne zahteva idealnega izvrševanja njegove dolžnosti, ker lahko bo potem tudi slediti njim. Temeljni razlog pomanjkanja idealizma v odvetniškem stanu danes, je pomanjkanje idealizma sodnikov. Tudi oni ne vrše, dasi bi mnogo lažje nego odvetniki, ki imajo skrb za materialno bodočnost svojo in svoje družine, le idealno svojega poklica, ampak ga vrše mašinalno, mehanično, z vsemi malenkostmi vsakdanjega življenja, pogled uprt v stranko, ljudi, razred, mesečno plačo, avancement in končno visoko pokojnino. Vsa različna konkurenčna sredstva pri odvetniku in sodniku, pri industrijalcu in trgovcu so pač le izraz krivičnega socialnega položaja.

Glede podrobnosti načrta bi šel deloma preko zahtev uslužbencev. Na pr.: 6 tedensko plačo za slučaj boleznin in nesreče, za slučaj izvrševanja vojaške dolžnosti za 4 tedne, pravica do najmanj tedenskega dopusta pri nižjih uradnikih in tritedenskega za voditelje pisarn. Tu pa takoj dostavljam, da je neobhodno delati na to, da se razširijo sodne počitnice na dva meseca in da se uvedejo popolne sodne počitnice, t. j. da naj poslujejo sodišča tekom počitnic le v dejansko nujnih stvareh, ne pa morda v bagatelah, v nepotrebnih kazenskih pravnih in enakih. Kaj je nujno in potrebno, naj sodnik po svojem zdravem razumu spoznava od slučaja do slučaja, in takih nujnih zadev je v poletnih vročih mesecih tako malo, da bi zadoščalo za izvrševanje sodstva 20 ali 15% uradništva.

Odpovedna doba bodi najmanj 6 tedenska za stalno nameščenega uradnika za vsako kolegarsko četrtletje ter je v odpovedni dobi pustiti v svrhu iskanja službe prostega časa vsakih 14 dni najmanj en dan.

Konkurenčno klavzulo bi bilo po mojem mnenju sploh odpraviti.

Izpričevalo bi moralo obsegati vse, kolikor se tiče zmožnosti in znanja uradnikovega. Seveda je najtežja stran v izpričevalu ravno zadeva psihološkega in moralnega vprašanja. V največ slučajih bi resnično izpričevalo bolj škodovalo nego koristilo. Sprejeti bi se morala torej glede izpričevala le prepovedna določila, kaj se v izpričevalu ne sme postaviti. Danes velja izpričevalo, ki potrjuje le dobo službe, za slabo izpričevalo.

Brez družega sem za to, da je dati prostost službenemu osebu za izvrševanje vseh državljskih pravic, torej posebno za izvrševanje volilne pravice.

Glede dopusta imam pomisel, ali je mogoče uradniku nastopiti dopust, ako tudi nima primernih sredstev. Po mojem je dopust jako draga stvar tako za šefa, kakor za uslužbenca. Tako dam v svoji pisarni za slučaj dopusta stalnim uradnikom tudi nagrado, ako ni že pri določitvi plače mišljeno tudi na dopust. Ako naj dopust služi za to, da uslužbenec nabere novih moči, si mora dati telesnega in duševnega odlastka, priložnost telesne in duševne reakcije, torej premembo zraka, hrane, gibanja v prosti naravi, potovanje itd. Dopust kot brezdelje je nezmišeln. Uradnik, ki svoj tedenski dopust ubije s tem, da zjutraj leži do desete, ali kolikor mogoče veliko, čez dan poseda po kavarnah in gostilnah in zvečer zopet leže zgodaj spat, ali pa si privoščiči krok ali ponočevanje, ima ravno nasprotno od dopusta. Jaz bi želel, da bi vsi naši uslužbenci za časa dopusta privoščili letovišče sebi in družini, gibanje in telesno delo, ker le tako je mogoče iznebiti se vse mōre celoletnega pisarniškega dela in z njim združene otrplosti živčevja. Za uživanje takega dopusta pa je treba seveda regulacije plač, in najbolj se ustreže sedanjemu položaju, ako določi šef svojemu odgovornemu voditelju pisarne za dopust toliko nagrade, da ga more uživati, ne da bi si nakopal dolg. Dopust bodi nepretrgan v dobi sodnih počitnic. Zahtevam pa, da bi se zakonitim potom določila pravica do dopusta ne glede na premembo službovanja v eni ali drugi pisarni, ker bi se tako počitnice in dopust po vseh pisarnah docela izednačili. Voditelj pisarne, ki je že več let služboval pri enem šefu in prestopi k drugemu, bi moral biti pri drugem šefu takoj tudi deležen dopusta.

Glede poskusne dobe je 14 dni premalo za duševnega delavca in posebno za voditelja pisarne. Največkrat se spozna uradnika takrat, kadar je izredno delo, ko mora imeti uradnik v redu svoje živčevje in mora znati intenzivno pokazati svoje znanje. Odvetniške pisarne imajo itak svoje sezone. Zaraditega je po mojem mnenju za spoznanje sposobnosti uradnika tudi 4 tedne premalo. Zase bi zahteval najmanj 6 tednov. Vestnemu šefu pa tudi po šesttedenski poskušnji ni mogoče izreči svoje sodbe. Mnogo je značajev, ki se počasi privadijo na delo kake pisarne, potem pa tem vestnejše in trdnejše vrše svojo službo. So pa drugi, ki prve dneve vsled novosti položaja pokažejo vso svojo pozornost in razbujenost, potem pa še

nagleje opešajo in potrebujejo vedno nove izpodbuje. Zaraditega šesttedenska odpovedna, pa tudi šesttedenska vzprejemna doba.

Veseli me, da se na 33. strani vendar-le priznava, da dobremu delavcu ni treba mnogo čakati na službo, to se pravi, da vsak šef dobrega delavca drži kolikor mogoče v svoji pisarni in ga zaraditega tudi dobro odškoduje. Dolga odpovedna doba je pač nepraktična povsod, ker dobremu delavcu ni težko dobiti drugih poslov, krivično pa bi bilo vezati slabega delavca za daljšo dobo. Ne bi imel pa tudi nič proti temu, da se uvede trimesečna odpovedna doba, le da bi potem zahteval trimesečno vzprejemno dobo.

Preveč je zahteva na 35. strani, naj šefi varujejo svoje uslužbence pred slabim ravnanjem od strani drugih uslužbencev. Vsaj stilizacija bi morala biti tukaj jako previdna. Niti šefu c. kr. pisarn, še manj pa šefu privatnih pisarn gre, vtikati se v stvari razžaljenja časti in ravnanja med uslužbenci v pisarni. Sicer pa vsak količkaj izobražen šef ne pusti sirovosti v svoji pisarni. Najbolje bi bilo, ako se prepusti stvar sodstvu.

Kar se tiče odpovedi zaradi zapora, bi morala biti seveda dejansko stvar omejena toliko, da tudi najmanji zapor zaradi nečastnega ali nepoštenega ravnanja veljaj kot razlog takojšnjega odpusta. Odvetniški stan mora pač gledati v prvi vrsti na zaupanje in poštenje.

Prav pa je, da se omeji odškodninska zahteva na majhno dobo, dokler je še škoda [evidentna in bolj dokazljiva. Tako je tudi po drugi strani prekratka doba treh dni za takojšnjo odpoved, ker vsaka važna stvar zahteva tudi svojo dobo pomisleka, ali naj odpustim uslužbenca zaradi posebnega razloga iz službe, ali ne. Imam takojšnjo odpoved za preravno stvar, da bi se kar tako meni nič tebi nič dalo o tem izreči.

Glede nedeljskega počitka sem za to, da se uvede popoln nedeljski in prazniški počitek. Nepotrebnih praznikov naj se sploh odpravijo, dokler pa veljajo za obrtnika in kmeta, pa naj veljajo tudi za odvetniške pisarne. Zato sem uvedel popoln nedeljski in prazniški počitek v svoji pisarni in uvedli so ga vsi slovenski odvetniki v Gorici. In danes lahko javno potrdimo, da to ni imelo nikakih zlih posledic, dasi je tukaj nasprotstvo med italijanskimi in slovenskimi pisarnami, in kolikor se sploh more govoriti o konkurenčnem boju, bi se v prvi vrsti pokazal posebno pri tem vprašanju.

Toliko torej od moje strani v kratkih potezah, kolikor sem mogel na prvi mah slediti brošuri. Najbolj bi me pa veselilo, ako sem s svojimi opazkami kaj dosegel v tem pogledu, da pridejo odvetniški uradniki do spoznanja, da je v samoizobrazbi in skupni organizaciji edini njihov spas. In še nekaj bi povdarjal končno ravno k temu svojem zadnjemu odstavku. Bolj ko je voditelj pisarne podučen in spreten v poslovanju, bolj ko dobi vpogled v različne eksekucijske, zemljiškoknjižne, posojilniške, menične in enake manipulacije, bolj se zapeljuje v iskanje posebnih virov poleg plače, in najtežje stališče ima navadno šef z nadarjenim uslužbencem ravno od te strani, da se lahko reče, da je prava bela vrana voditelj pisarne, ki je vsestransko sposoben, obenem pa tudi ponosen, da izvršuje voditeljstvo pisarne, se pa ne bavi z različnim nabiranjem provizij, administracij, s posredovanjem pri posojanju in prodajanju, da se sam ne udeležuje dražb, da ne postane „Bauernfänger“ itd. In glavna težava, da šef ne dobi tovariša v svojem voditelju pisarne, je ravno moralna stran. Kadar bi se tega zavedli odvetniški uslužbenci, bi se njihov položaj že po sebi zboljšal, kajti imeti v svoji pisarni za navadno delo zanesljivega človeka, ki je tudi sicer čist, to je pač največja dobrota in blagor za vsakega šefa. In klical bi tukaj uslužbencem: Hic Rhodus, hic salta.

Jurist

vešč nemške stenografije, išče primerne službe v kaki pisarni. — Ponudbe s pogoji na upravništvo tega lista pod „G. 40.“

Kdor rabi traverze in železniške šine za oboke, strešno lepenko, biče za stropne, pločevino za strehe, okove za okna in vrata, pumpe in cevi za vino, vodo in gnojnico, naj se obrne na trgovino z železnico

Fran Stupica v Ljubljani

Marije Terezije cesta št. 1 (zraven Figabirta) in Valvazorjev trg št. 6 (nasproti Križ. cerkve).

Edino tam se dobi vedno sveži Portland- in Roman-cement iz slovečih tovarn dovške in trboveljske. Mreže in žica za ograje, travniške brane, plugi, štedilniki, tehtnice, čistilnice za žito, oprava za mlekarne, ter vse poljedelsko orodje. Glavno in edino zastopstvo za celo Kranjsko na zadnji poljedelski razstavi v Zagrebu s prvim darilom odlikovanih slamoreznic, mlatilnic in gel-peljnov. Stroji za košnjo in obračanje sena vedno v zalogi.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda!

Svojo bogato zalogo
VOZOV

novih in že rabljenih priporoča
izdelovatelj vozov

FRAN VISJAN
v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

FRAN JUVAN
posestnik valjčnega mlina v Srednjih
Gameljnih nad Ljubljano
priporoča svoje
izvrstne mlinske izdelke.

Učiteljska tiskarna priporoča
vizitke in kuverte s firmo.

Etika in politika.

Pređaval v „Akademiji“ dne 24. februarja 1907 g. vseučil.
docent g. Albert Bazala iz Zagreba.

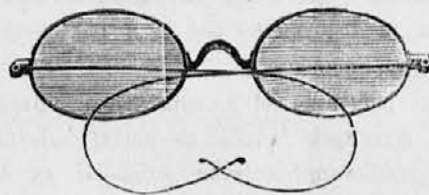
Ponatisk iz „Nove Dobe“.

Brošura po 30 vin. se dobiva v knjigotržnici g. Lav.
Schwentnerja v Ljubljani.

Fr. P. Zajec

Ljubljana, Stari trg 26

priporoča svoj dobro urejeni optični zavod,
kakor razna očala, ščipalce, daljnogleda, toplomerje,
srakomerje itd. — Očala in ščipalci se napravijo na-
natančno po zdravniškem receptu.

Velika zaloga raznih
žepnih in sten-
skih ur
zlatnine in srebrnine.

Ceniki za optično blago in
separatni ceniki ur in zlat-
nine se razpošiljajo ranko.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo
Dobo“! — Zahtevajte list po vseh
gostilnah in kavarnah!

Ustanovljeno 1842. Telefon šte. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža.
Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska
in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna:
Miklošičeva cesta 6
nasproti hotela „Union“.

Delavnica:
Igriške ulice 6
Ljubljana.

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4

priporoča slavnim županstvom ter vsem e. kr. in drugim javnim uradom svojo

popolno zalogo uradnih tiskovin,

slavnim hranilnicam in posojilnicam se priporoča tudi v izvrševanje hranilnih
knjižic; slavnim narodnim in drugim društvom v izvrševanje vabil, pravil,
plakatov, diplom, ki jih izvršuje v navadnem ali v večbarvnem tisku najokusneje.

Postrežba točna in solidna.

Cene zmerne.

Prva
domača dolejnjska žganjarna
Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoča

Slivovko navadno K 1'— lit.	Tropinovec navad. K 1'— lit.
III. „ 1'10 „	III. „ 1'10 „
II. „ 1'30 „	II. „ 1'20 „
I. „ 1'50 „	I. „ 1'40 „
Drožnik III. „ 1'30 Brinjevec III. „ 1'40 „	
II. „ 1'50 „	II. „ 1'80 „
I. „ 1'80 „	I. „ 2'— „

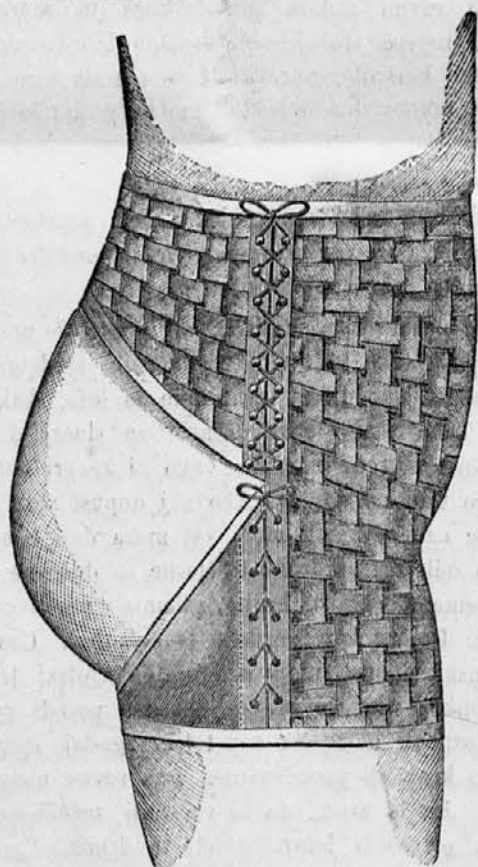
Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = 7/10 litra.

Specijaliteti „Slovenec“ narodna grenčica
narodni liker
od K 1'10 do K 1'20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinejših likerjev
od K 1'— do K 1'60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1'— do K 2'— liter
i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna
nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer
steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franco
Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno!

Izdelovatelja kirurg. instrumentov

Br. Hlavka, Ljubljana

atelje za ortopedične aparate in bandaže

Priporočata svojo veliko zalogo obvezil za
zdravstvo in bolniško postrežbo, bižejev, irigatorjev
aparatorov za inhalacije s paro in mrzlo, sterilizi-
rane obveze in pamuka, kakor tudi nogavic za
krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke,
stvari in aparate za samoklistiranje, najboljša kva-
liteta gumijevih posteljnih podložk. Vse bangade
se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po odred-
bah p. n. gg. zdravnikov. — Zunanja naročila se
točno in diskretno dopošiljajo.

Galvanični poniklovalni zavod z motornim
obratom. Popravila se izvršujejo točno in ceno.

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

Prične izdelovati pomladi 1908 zidarsko, zarezno in vso drugovrstno opeko v vsaki množini.

Podružnica v Celovcu

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Spljetu

v Ljubljani

Reservni fond:

200.000 kron.

Delniška glavica:
2.000.000 kron.

priporoča: promese na 3% zem. kred. srečke II. em. po K 5'50, žrebanje 5. maja, glavni dobiček K 60.000—
3% zem. kred. srečke I. em. po K 5'—, žrebanje 15. maja, glavni dobiček K 90.000—
4% og. hipotečne srečke po K 4'—, žrebanje 15. maja glavni dobiček K 70.000—
og. premijske srečke, cele po K 12'—, polovice po K 7'—, žrebanje 15. maja, glavni
dobiček K 200.000—

Rentni davek plačuje
banka sama.

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

Rentni davek plačuje
banka sama.

po 4¹/₂ 0/0

Svoji k svojim!

Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naro-
čajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!